

Lietuvos Respublikos Prezidentei Daliai Grybauskaitei,
Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui dr. Algirdui Butkevičiui,
Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkei Loretai Graužinienei,
Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministrui prof. Dainiui Pavalkiui,
Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms,
Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui,
Politinėms partijoms

KREIPIMASIS DĖL NAUJOJO MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO PROJEKTO

Šis kreipimasis skirtas atkreipti dėmesį į **naujojo Mokslo ir studijų įstatymo projekto koncepcines nuostatas**, kurios prieštarauja asmens pasirinkimo laisvės ir sąžiningos konkurencijos principams bei galimai darytų neigiamą įtaką šalies aukštojo mokslo sistemos ir žinių ekonomikos vystymuisi bei tvariam augimui.

Lietuvos aukštojo mokslo sistemoje veikia dviejų tipų aukštosios mokyklos – **valstybinės ir nevalstybinės**. Toks švietimo sistemos sąrangos modelis paplitęs visame pasaulyje ir yra žinių ekonomikos pagrindas, skatinantis sveiką konkurenciją grįstą progresą ir inovacijų proveržį. **Būtent privačios aukštosios mokyklos** dominuoja aukštųjų mokyklų globalių reitingų prestižinėse pozicijose (Harvardo, Oksfordo, Kembridžo, Stanfordo, Prinstono universitetai, MIT Masačiūsetso technologijų institutas ir kt.) ir atlieka reikšmingą vaidmenį ne tik kurdamos šalių intelektualinį kapitalą, bet ir formuodamos jų įvaizdį, skatindamos ekonomikos augimą, verslumą ir inovacijas.

Aukštajam mokslui būdingi tie patys ūkinės veiklos kriterijai kaip ir kitoms ūkinės veiklos formoms. Aukštosios mokyklos studentas yra vartotojas, kuris perka paslaugą iš aukštosios mokyklos. Aukštosios mokyklos yra rinkos subjektai, teikiantys šias paslaugas. Studijos yra paslauga, kurią vartotojas perka iš šias paslaugas teikiančio ūkinės veiklos subjekto. Šios sąvokos ir jų charakteristikos byloja apie tai, jog **švietimas yra paslauga, kuriai būdingi ūkinės veiklos bruožai**; todėl šios veiklos traktavimas ir valstybinis reguliavimas turi atliepti bendruosius ūkio subjektų veiklos reguliavimo principus.

Tuomet, kai laisvoje, nemonopolizuotoje rinkoje paslaugas teikia tiek valstybiniai, tiek privatūs subjektai, svarbu, kad veiktų reguliaciniai mechanizmai, įteisinantys **lygias subjektų galimybes, nediskriminuojantys rinkos dalyvių ir nevaržantys jų veiklos laisvės**. Lietuvoje nevalstybinėms aukštosioms mokykloms taikomi tokie patys kokybiniai veiklos reguliavimo ir priežiūros kriterijai kaip ir valstybinėms aukštosioms mokykloms, be to, jos atlieka tą pačią visuomeninę misiją, todėl turėtų būti **traktuojamos kaip lygiavertės mokslo ir studijų sistemos dalyvės**.

Galimi du aukštojo mokslo veiklos reguliavimo modeliai: pirmasis, **laisvos konkurencijos**, kai visi rinkos subjektai veikia vienodomis konkurencinėmis sąlygomis ir konkuruoja rinkoje dėl vartotojų pasirinkimo. Tokiu atveju, kai valstybė sumoka už vartotojo įsigyjamą paslaugą, t.y. studijas, vartotojas turi teisę rinktis bet kurią iš legaliai veikiančių aukštųjų mokyklų Lietuvoje. Tuomet, kai vartotojas pats moka už paslaugą, jis irgi turi teisę rinktis iš visų rinkoje paslaugas teikiančių subjektų, o šie turi vienodas teises tokias paslaugas teikti. Taigi, toks laisvos konkurencijos modelis: 1) neriboja vartotojų pasirinkimo laisvės; 2) nevaržo konkurencijos; 3) sudaro lygias galimybes veikti visiems rinkos subjektams.

Kitas galimas reguliavimo modelis grįstas **valstybės užsakymu**, kai valstybė skiria tikslines lėšas specialistų rengimui pagal valstybės ūkio, socialinės ir kultūrinės raidos poreikius ir paveda jį įgyvendinti valstybinėms aukštosioms mokykloms. Toks užsakymo suformulavimas atlieptų poreikį parengti labiausiai reikalingus specialistus ir priimti į valstybės finansuojamas studijas tik geriausiai besimokančius studentus.

Šios koncepcijos pagrindu valstybinės aukštosios mokyklos **patenkintų išskirtinai valstybės užsakymu suformuluotą specialistų parengimo poreikį**, kuriam gautų valstybės finansavimą ir priimtų tik geriausiai besimokančius studentus, nustatant minimalų stojančiųjų priimamąjį balą. Tokiu atveju valstybinės aukštosios mokyklos veiktų rinkoje kaip valstybės užsakymo vykdytojai su išskirtine teise gauti tam valstybinį finansavimą, tačiau joms turėtų būti nustatytos komercinės veiklos ribos, **įvedant maksimalaus galimo priimti studentų į mokamas vietas skaičiaus barjerą**. Toks modelis įteisintų aiškia valstybinių ir nevalstybinių aukštųjų mokyklų takoskyrą, tikslines jų rinkos pozicijas bei suvienodintų veikimo laisves. Be to, tikslingiau atlieptų valstybės poreikius dėl specialistų parengimo, optimizuotų valstybės biudžeto lėšų panaudojimą ir įteisintų aiškias konkurencinės aplinkos sąlygas.

Naujame Mokslo ir studijų įstatymo projekte įtvirtinta akivaizdi šių dviejų modelių samplaika, pažeidžianti tiek Lietuvos žmonių, tiek nevalstybinių aukštųjų mokyklų, kaip lygiaverčių aukštojo mokslo sistemos dalyvių, interesus. Tuomet, kai valstybinėms aukštosioms mokykloms suteikiama išskirtinė prerogatyva gauti pajamas iš valstybės už vartotojams suteikiamas paslaugas ir veikti kaip konkurenciniams subjektams rinkoje, kurie gali parduoti savo paslaugas neribotam vartotojų skaičiui savo nustatyta kaina be jokių suvaržymų ir apribojimų, akivaizdžiai yra sukuriama valstybinių **aukštųjų mokyklų dominuojanti padėtis rinkoje, kuri riboja konkurenciją, nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti rinkoje ir pažeidžia vartotojų interesus**.

Valstybinėms aukštosioms mokykloms išskirtinai gaunant valstybinio finansavimo lėšas studijoms, mokslui ir infrastruktūros išlaikymui ir tuo pačiu veikiant kaip komerciniams subjektams priimant neribotą mokačių už studijas studentų skaičių, nekvestionuojamai iškreipiamas ne tik laisvos konkurencijos modelis, bet ir paminami demokratiniai lygiateisiškumo principai. Taip pažeidžiamos tiek konkurencinės teisės normos, tiek **Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinta nuostata ginti vartotojų teises ir sąžiningos konkurencijos laisvę.**

Įteisinus tokias įstatymo nuostatas pati valstybė sukurtų nevienodas (diskriminacines) sąlygas privatiems švietimo sistemos subjektams, **dėl ko jie patektų į konkurencijos atžvilgiu nepalankią padėtį.** Toks teisinis ir finansinis reguliavimo būdas, protekcionuojantis tik valstybinį aukštąjį mokslą, palaipsniui gali eliminuoti nevalstybines aukštąsias mokyklas iš Lietuvos aukštojo mokslo sistemos dalyvių tarpo, kas ilgalaikėje perspektyvoje padarytų didelę žalą visai šalies švietimo sistemai, o sužlugdytos privačios iniciatyvos lemtų didėjančią emigraciją, protų nutekėjimą ir sukuriamų darbo vietų mažėjimą.

Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, prašome naujoje Mokslo ir studijų įstatymo redakcijoje nustatyti aiškius ir lygiateisius aukštųjų mokyklų veiklos finansinio reguliavimo ir veiklos vertinimo mechanizmus, kuriančius **tvarų ir konkurencingą aukštojo mokslo sistemos modelį**, gerbiantį asmens pasirinkimo laisvę, nevaržantį privačios iniciatyvos ir tarnaujantį Lietuvos žmonių gerovei.

Šį kreipimąsi pasirašo:

Aukštosios mokyklos:

Vilniaus kooperacijos kolegija
Direktorius Romualdas Pusvaškis

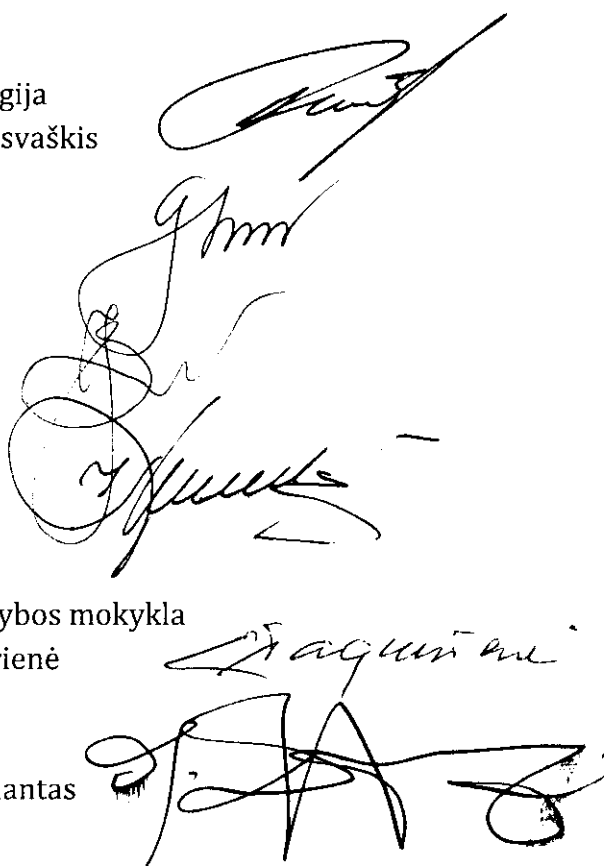
Socialinių mokslų kolegija
Direktorė Gabija Skučaitė

Vilniaus verslo kolegija
Direktorė Jolanta Skirgailė

Kolpingo kolegija
Direktorė Lina Kalibataitė

A.V.Graičiūno aukštoji vadybos mokykla
Direktorė Eugenija Vagnerienė

Šiaurės Lietuvos kolegija
Direktorius Mykolas Dromantas

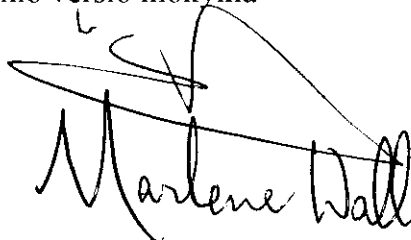

Kazimiero Simonavičiaus universitetas
Rektorius prof. Arūnas Augustinaitis

Vilniaus Universiteto Tarptautinio verslo mokykla
Direktorius Arūnas Šikšta

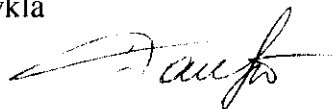
LCC Tarptautinis universitetas
Rektorė dr. Marlene Wall

Vilniaus dizaino kolegija
Direktorius Aldis Fledžinskas

Tarptautinė teisės ir verslo aukštoji mokykla
Direktorė Daiva Daugvilienė

Lietuvos verslo kolegija
Direktorė doc.dr. Angelė Lileikienė

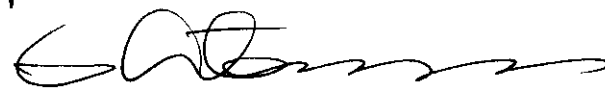
*įgaliotus atstovus
Edita Ulešio A.A.?*

Verslo asocijuotos struktūros ir socialiniai partneriai

Lietuvos verslo konfederacija
Prezidentas Valdas Sutkus

Lietuvos verslo darbdavių konfederacija
Direktorius Danukas Arlauskas

Asociacija „Žinių ekonomikos forumas“
Direktorius dr. Edgaras Leichteris

Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija
Generalinis direktorius Rimantas Šidlauskas

